

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001542

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-05-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калиниченко Ярослав Олегович

2. Yaroslav Kalynychenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8950

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.01

Тема дисертації:

1. Скрипкова творчість харківських композиторів ХХ століття: історичний та жанрово-стильовий аспекти
2. Violin Works by Kharkiv Composers of the 20th Century: Historical and Genre-Stylestic Aspects

Реферат:

1. У дисертації досліджено історичний та жанрово-стильовий аспекти скрипкової музики харківських композиторів ХХ століття. Акцентовано на особливостях і закономірностях, зумовлених регіональними чинниками, історично притаманними українському мистецтву. Шляхом аналізу історичних та жанрово-стильових особливостей скрипкової творчості харківських композиторів надано теоретичне осмислення формуванню скрипкового мистецтва як унікального музичного феномену ХХ століття. У Першому розділі дисертації розглянуто формування харківського скрипкового музичного простору як системного феномену. В історичній ретроспективі подано музичне життя Харкова останньої третини ХVІІІ – початку ХХ століття. Висвітлено передумови становлення професійного інструментального, у тому числі скрипкового виконавства в Харкові, концертне музикування та навчання на струнних інструментах у місті в першій половині ХІХ століття, а також розвиток професійної музичної освіти у Харкові другої половини ХІХ –

початку ХХ століття. Досліджено історико-культурні чинники формування харківської скрипкової школи кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. У зв'язку з чим увагу приділено виконавській діяльності видних харківських скрипалів останньої третини ХІХ – першої третини ХХ століття (С. Неметца, К. Горського, В. Саліна, Й. Букиника, Й. Ахрона, І. Добржинця, В. Гольдфельда, А. Ліщинського та ін.) У Другому розділі дисертації досліджено скрипкову музику харківських композиторів першої половини ХХ століття. Окреслено жанрово-стильову палітру скрипкової творчості харківських композиторів першої третини ХХ століття (К. Горського, Ф. Якименка, К. Богуславського, С. Дрімцова, М. Коляди, М. Рославця, В. Костенка). У Третньому розділі дисертації узагальнено творчість харківських композиторів для скрипки другої половини ХХ століття. Охарактеризовано харківську композиторську школу цього періоду (В. Борисов, Д. Клебанов, Ю. Мейтус, О. Жук, Б. Яровинський, М. Кармінський, В. Губаренко, В. Золотухін, В. Бібік, А. Гайденко, В. Птушкін, О. Щетинський, І. Гайденко). Таким чином, у дисертаційному дослідженні вперше в українському мистецтвознавстві: – розкрито тенденції та особливості розвитку харківського інструментального, у тому числі скрипкового мистецтва у ХVІІІ – ХІХ століттях. Встановлено, що становлення харківської скрипкової школи відбулось наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття і було пов'язано з формуванням мережі музичних освітніх закладів в місті та виконавською і педагогічною діяльністю скрипалів, які навчались у різних європейських країнах та педагогів. – узагальнено стан наукового осмислення композиторського доробку харківських митців у жанрах скрипкової музики. З'ясовано, що у вітчизняному музикознавстві висвітлювались тільки деякі аспекти заявленої тематики, а окремої праці, присвяченої скрипковій музиці харківських композиторів не має. – висвітлено добутки скрипкової творчості харківських композиторів ХХ століття. Здійснено огляд доробку харківських митців першої (К. Горський, Ф. Якименко, К. Богуславський, С. Дрімцов, М. Коляда, М. Рославець, В. Костенко) та другої (В. Борисов, Д. Клебанов, Б. Яровинський, М. Кармінський, В. Губаренко, В. Золотухін, В. Бібік, А. Гайденко, В. Птушкін та ін.) половини століття. Охарактеризовано розвиток сонатного (Ф. Якименко, М. Рославець, М. Коляда) та концертного (В. Костенко, Д. Клебанов, В. Борисов, В. Губаренко) жанрів; – визначено естетико-стильові та жанрові пріоритети скрипкової музики харківських композиторів. Встановлено, що харківські композитори звертались переважно до сонатного і концертного жанрів, п'єси опановувались меншою мірою. Естетико-стильові традиції творчості закладені принципами композиторської школи С. Богатирьова на засадах академічного підходу та конструктивного відчуття лінії, яке ставало основою поліфонічного мислення. В композиції харківських митців це відчувається у перевазі мелодійної лінії (графіки) над колористичністю (барвистістю, пейзажністю, зображальністю) творів. – проаналізовано моделі знакових виконавських інтерпретацій скрипкових творів харківських композиторів, зокрема виконання Концерту для скрипки з оркестром №2 Д. Клебанова А. Ліщинським та «Юнацького» Концерту для скрипки з оркестром В. Борисова І. Шаповаловим. – введено до наукового обігу маловідомі твори харківських композиторів, серед яких п'єси К. Горського, сонати для скрипки та фортепіано Ф. Якименка та М. Рославця, концерти В. Костенка. Уточнено наукові положення щодо: історичних та жанрово-стильових особливостей скрипкової музики харківських композиторів; її тематичних, формотворчих, гармонічних та лексичних витоків. Подальшого розвитку набули наукові уявлення про: регіональну специфіку та жанрові пріоритети скрипкової творчості харківських митців; виконавські підходи щодо інтерпретації творів харківськими скрипалами.

2. The dissertation examines the historical and genre-stylistic aspects of violin music by Kharkiv composers of the 20th century. It emphasizes the features and patterns determined by regional factors historically inherent in Ukrainian art. Section One of the dissertation examines the formation of Kharkiv's violin music space as a systemic phenomenon. It presents the musical life of Kharkiv from the last third of the 18th to the early 20th century in historical retrospective. The chapter illuminates the prerequisites for establishing professional instrumental performance, including violin performance in Kharkiv, concert music-making and string instrument education in the city during the first half of the 19th century, as well as the development of professional music education in Kharkiv during the second half of the 19th to early 20th century. The historical and cultural factors in the formation of the Kharkiv violin school from the late 19th to the first half of the 20th century are investigated. In this context, attention is paid to the performance activities of prominent Kharkiv violinists from the last third of

the 19th to the first third of the 20th century (S. Nemetz, K. Horsky, V. Salin, J. Bukinik, J. Achron, I. Dobrzhinets, V. Goldfeld, A. Lishchynsky, and others). Section Two investigates violin music by Kharkiv composers of the first half of the 20th century. Section Three summarizes the violin works of Kharkiv composers from the second half of the 20th century. It characterizes the Kharkiv school of composition during this period (V. Borysov, D. Klebanov, Y. Meitus, O. Zhuk, B. Yarovynsky, M. Karminsky, V. Hubarenko, V. Zolotukhin, V. Bibik, A. Haidenko, V. Ptushkin, O. Shchetynsky, I. Haidenko). Therefore, for the first time in Ukrainian art studies, this dissertation: - Reveals trends and features in the development of Kharkiv's instrumental, including violin, art in the 18th-19th centuries. Establishes that the formation of the Kharkiv violin school occurred in the late 19th - early 20th century and was connected with the development of music educational institutions in the city and the performance and pedagogical activities of violinists who studied in various European countries and teachers. - Summarizes the state of scientific understanding of Kharkiv artists' compositional works in violin music genres. Determines that domestic musicology has only covered certain aspects of the stated topics, and there is no separate work dedicated to the violin music of Kharkiv composers. - Illuminates the violin works of Kharkiv composers of the 20th century. Reviews the works of Kharkiv artists from the first half (K. Horsky, F. Yakymenko, K. Bohuslavsky, S. Drimtsov, M. Koliada, M. Roslavets, V. Kostenko) and second half (V. Borysov, D. Klebanov, B. Yarovynsky, M. Karminsky, V. Hubarenko, V. Zolotukhin, V. Bibik, A. Haidenko, V. Ptushkin, and others) of the century. Characterizes the development of sonata (F. Yakymenko, M. Roslavets, M. Koliada) and concerto (V. Kostenko, D. Klebanov, V. Borysov, V. Hubarenko) genres. - Defines aesthetic-stylistic and genre priorities of Kharkiv composers' violin music. Establishes that Kharkiv composers primarily worked in sonata and concerto genres, with pieces being less frequently developed. The aesthetic-stylistic traditions of creativity were established by the principles of S. Bogatyrev's composition school based on academic approach and constructive sense of line, which became the foundation of polyphonic thinking. In Kharkiv artists' compositions, this is felt in the prevalence of melodic line (graphics) over coloristic qualities (picturesqueness, landscape, imagery) of works. - Analyzes models of significant performance interpretations of violin works by Kharkiv composers, particularly A. Lishchynsky's performance of D. Klebanov's Concerto for Violin and Orchestra No. 2 and I. Shapovalov's interpretation of V. Borysov's «Youth» Concerto for Violin and Orchestra. - Introduces little-known works by Kharkiv composers into scientific circulation, including pieces by K. Horsky, sonatas for violin and piano by F. Yakymenko and M. Roslavets, and concertos by V. Kostenko. The research clarifies scientific positions regarding: historical and genre-stylistic features of Kharkiv composers' violin music; its thematic, form-building, harmonic, and lexical origins. Further development was given to scientific understanding of: regional specifics and genre priorities of Kharkiv artists' violin works; performance approaches to the interpretation of works by Kharkiv violinists.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Калиниченко Я. О. Жанри скрипкової музики у творчості харківських композиторів 1920-1930-х років. Слобожанські мистецькі студії : науковий журнал СумДПУ імені А.С. Макаренка. Суми : Гельветика, 2024. Гельветика, 2024. Вип. 1 (4). С. 40-45
- Калиниченко Я. О. Образна сфера скрипкових творів Миколи Коляди. Музикознавча думка Дніпропетровщини : збірник наукових праць Дніпровська академія музики. Дніпро : ГРАНІ, 2024. Вип. 26 (1, 2024). С. 299-314.

- Калиниченко Я. О. Скрипкова творчість харківських композиторів другої половини XX – початку XXI століття: історико-стилістичний екскурс. Аспекти історичного музикознавства. Харків, 2024. Вип. XXXVI (36). С. 28-40.
- Калиниченко Я. О. І. О. Букиник та його діяльність у мистецькій культурі Слобожанщини кінця XIX століття. Ювілейна палітра 2017: до пам'ятних дат видатних українських діячів і композиторів : збірник статей та матеріалів 7 всеукр. науково-практичної конференції з міжнародною участю (7 – 8 грудня 2017 року). Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 26 – 30.
- Калиниченко Я. О. Валентин Борисов. Спогади про юнацтво (Концерт для скрипки з оркестром). Ювілейна палітра 2018: до пам'ятних дат видатних українських діячів і композиторів : збірник статей та матеріалів II всеукр. науково-практичної конференції з міжнародною участю (6 – 7 грудня 2018 року). Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. С. 105 – 111.
- Калиниченко Я. О. Музична культура Харкова як складова загальноєвропейського простору. Художня культура і мистецька освіта: традиція та сучасність : матеріали сьомої міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 – 21 листопада 2018 р.). Київ: НАКККиМ, 2018. С. 103- 105
- Калиниченко Я. О. Регіонально-національні особливості харківської композиторської школи. Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. Діалог культур як чинник інтеграції : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (28 лютого 2019 р., Ужгород) / [редактори-упорядники І. Зимомря, В. Ільницький, Д. Романюк, А.Сохан]. Варшава – Ужгород – Херсон : Повіт, 2019. С. 22 – 24.
- Kalynychenko Y. Peculiarities of formation of regional composer schools in Ukraine in the second half of the XX century. Proceedings of the Fourth International Conference of European Academy of Science (January 20-30, 2019, Bonn, Germany). Publisher: «EAS». P. 88 – 90.
- Калиниченко Я. О. Скрипковий концерт харківських композиторів 80-х рр. XX-го століття на прикладі творчості Бориса Яровинського. Світ наукових досліджень : збірник матеріалів міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Переворськ, 20-21 червня 2023 року). Вип. 20. URL : <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/4677>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U107489

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єрмоєнко Андрій Юрійович

2. Yeromenko Andrii Yu.

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельник Алла Олексіївна

2. Alla Melnyk

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5811-8958

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Беренбейн Інеса Самійлівна

2. Inesa Berenbeyn

Кваліфікація: к. мист.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коновалова Ірина Юріївна
2. Iryna Konovalova

Кваліфікація: д. мист., доц., 17.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0133-1816**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківська державна академія культури**Код за ЄДРПОУ:** 30036001**Місцезнаходження:** Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Зав'ялова Ольга Костянтинівна
2. Olha Zavialova

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка**Код за ЄДРПОУ:** 02125510**Місцезнаходження:** вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Стахевич Олександр Григорович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Стахевич Олександр Григорович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Чистякова Ірина Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна